Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

3. oktober 2019*

»Præjudiciel forelæggelse – skatter og afgifter – merværdiafgift (moms) sjette direktiv 77/388/EØF – afgiftsfritagelser – artikel 13, punkt B, litra d), nr. 3) – transaktioner vedrørende betalinger – tjenesteydelser leveret af et selskab til en bank i forbindelse med driften af pengeudbetalingsautomater«

I sag C-42/18,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Bundesfinanzhof (forbundsdomstol i skatte- og afgiftsretlige sager, Tyskland) ved afgørelse af 28. september 2017, indgået til Domstolen den 24. januar 2018, i sagen

Finanzamt Trier

mod

Cardpoint GmbH, der er indtrådt i Moneybox Deutschland GmbH's rettigheder,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, A. Prechal (refererende dommer), og dommerne F. Biltgen, J. Malenovský, C.G. Fernlund og L.S. Rossi,

generaladvokat: Y. Bot,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– Cardpoint GmbH ved Steuerberater M. Robisch og Rechtsanwältin J. Habla,

– den tyske regering først ved T. Henze og R. Kanitz, derefter ved R. Kanitz, som befuldmægtigede,

– Europa-Kommissionen ved J. Jokubauskaitė og B.-R. Killmann, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 2. maj 2019,

afsagt følgende

* Processprog: tysk.

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 13, punkt B, litra d), nr. 3), i Rådets sjette direktiv 77/388/EØF af 17. maj 1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter – Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag (EFT 1977, L 145, s. 1, herefter »sjette direktiv«).

2 Anmodningen er blevet fremsat i forbindelse med en tvist mellem Finanzamt Trier (skatte- og afgiftskontoret i Trier, Tyskland) og Cardpoint GmbH, der er indtrådt i Moneybox Deutschland GmbH's rettigheder, vedrørende denne myndigheds afslag på at indrømme Cardpoint GmbH en fritagelse for merværdiafgift (moms) for levering af tjenesteydelser til en bank i forbindelse med driften af pengeudbetalingsautomater.

Retsforskrifter

EU-retten

Sjette direktiv

3 Sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra d), har følgende ordlyd:

»Med forbehold af andre fællesskabsbestemmelser fritager medlemsstaterne på betingelser, som de fastsætter for at sikre en korrekt og enkel anvendelse af nedennævnte fritagelser, og med henblik på at forhindre enhver mulig form for svig, unddragelse og misbrug:

[…]

d) følgende transaktioner:

[…]

3. transaktioner, herunder forhandlinger, vedrørende anbringelse af midler, kontokurantkonti, betalinger, overførsler, fordringer, checks og andre i handelsforhold benyttede dokumenter, dog ikke inddrivelse af fordringer

[…]«

Momsdirektivet

4 Fra den 1. januar 2007 er sjette direktiv blevet ophævet og erstattet af Rådets direktiv 2006/112/EF af 28. november 2006 om det fælles merværdiafgiftssystem (EUT 2006, L 347, s. 1, herefter »momsdirektivet«).

5 Momsdirektivets artikel 135, stk. 1, litra d), fastsætter:

»Medlemsstaterne fritager følgende transaktioner:

[…]

d) transaktioner, herunder formidling, vedrørende anbringelse af midler, løbende konti, betalinger, overførsler, fordringer, checks og andre handelsdokumenter, dog ikke inddrivelse af fordringer.«

Tysk ret

6 I henhold til § 4, nr. 8, litra d), i Umsatzsteuergesetz (momsloven) er følgende fritaget for moms:

»transaktioner og formidling af transaktioner vedrørende anbringelse af midler, løbende konti, betalinger og overførsler og inkasso af handelsdokumenter«.

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

7 Cardpoint leverede tjenesteydelser til selskabets kunde, en bank, i forbindelse med driften af pengeudbetalingsautomater. Selskabet havde til opgave at gøre automaterne funktionsdygtige og vedligeholde dem. I dette øjemed installerede selskabet hardware i de nævnte automater samt visse former for software, der var nødvendige for den korrekte drift. Derudover var Cardpoint ansvarlig for transport af de pengesedler, som banken stillede til rådighed, og for opfyldning af pengeudbetalingsautomaterne. Endelig ydede selskabet rådgivning vedrørende automaternes drift.

8 Ifølge den forelæggende ret finder en transaktion vedrørende hævning af kontanter sted som beskrevet i det følgende. Når en bankkontoindehaver benyttede sit hævekort i en pengeudbetalingsautomat, læste en speciel software dataene på dette kort. Cardpoint kontrollerede disse data og sendte en autoriseringsforespørgsel til Bank-Verlag GmbH med henblik på at gennemføre den ønskede pengeudbetaling. Sidstnævnte selskab sendte autoriseringsforespørgslen videre til den berørte banksammenslutning, som igen sendte den videre til den bank, der havde udstedt det pågældende hævekort. Denne bank kontrollerede, at der var dækning på kortindehaverens bankkonto, og sendte en godkendelse eller afvisning af forespørgslen om pengeudbetaling tilbage gennem de samme led. Hvis transaktionen var blevet godkendt, gennemførte Cardpoint pengeudbetalingen fra automaten og genererede et datasæt herom. Selskabet sendte dette datasæt som posteringsinstruks til sin kunde, den bank, der drev den pågældende pengeudbetalingsautomat. Denne indlæste uforandret datasættene i Deutsche Bundesbanks (den tyske centralbank, herefter »BBK«) system. Cardpoint genererede ligeledes en uforanderlig dagsliste, som indeholdt alle den pågældende dags transaktioner, og som også blev indleveret til BBK. Disse datasæt gjorde det muligt at fastslå den fordringsret vedrørende det udbetalte beløb samt de for pengeudbetalingen påløbne gebyrer, som den bank, der drev den pågældende pengeudbetalingsautomat, havde mod den bank, hvor den kontoindehaver, der havde hævet penge, havde konto.

9 Den 7. februar 2007 indsendte Cardpoint en ændret momsangivelse for 2005 og anmodede om ændring af den eksisterende afgiftsfastsættelse, idet selskabet gjorde gældende, at dets tjenesteydelser i forbindelse med driften af pengeudbetalingsautomater var fritaget for moms.

10 Efter afslag på denne anmodning fra skatte- og afgiftskontoret i Trier gav Finanzgericht Rheinland-Pfalz (domstolen i skatte- og afgiftsretlige sager i Rheinland-Pfalz, Tyskland) Cardpoint medhold i det søgsmål, som selskabet anlagde, med den begrundelse, at dette selskabs levering af tjenesteydelser skulle anses for at være »transaktioner vedrørende betalinger« som omhandlet i sjette direktiv og af denne årsag fritaget for moms.

11 Skatte- og afgiftskontoret i Trier iværksatte revisionsappel ved den forelæggende ret. Denne ret udsatte sagen indtil afsigelsen af dom af 26. maj 2016, Bookit, (C-607/14, herefter »Bookit-dommen«, EU:C:2016:355).

12 Den nævnte ret har rejst spørgsmålet om, hvorvidt de af Cardpoint leverede tjenesteydelser skal kvalificeres som »tekniske og administrative ydelser« i overensstemmelse med Bookit-dommen, idet disse ydelser ikke henhører under »transaktioner vedrørende betalinger« som omhandlet i sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra d), nr. 3). Ifølge den forelæggende ret er der tale om

bistandstjenester, der svarer til de tjenesteydelser, der var omhandlet i den sag, der gav anledning til Bookit-dommen, eftersom Cardpoints ydelser er begrænset til den tekniske gennemførelse af de instrukser, som banken giver.

13 Den situation, som tvisten i hovedsagen angår, har andre ligheder med den situation, som var genstand for den nævnte dom. Således indsamlede Cardpoint data vedrørende den berørte kontohavers hævekort og videresendte disse data til den bank, som havde udstedt dette kort. Cardpoint gennemførte først den ønskede pengeudbetaling efter at have modtaget sidstnævntes autorisering. Dette selskab var således ikke ansvarligt for kontrol og godkendelse af de enkelte ordrer.

14 Selv om tvisten i hovedsagen i modsætning til den situation, der var genstand for Bookit-dommen, ikke vedrører købs- og salgstransaktioner for biografbilletter, men ydelser med henblik på udbetaling af kontanter fra pengeudbetalingsautomater, begrunder denne forskel dog ikke en anderledes behandling i momsmæssig henseende, eftersom ydelsen i begge tilfælde i al væsentlighed består i informationsudveksling og bistand af teknisk og administrativ art.

15 Den forelæggende ret ønsker imidlertid oplyst, om der skal tages hensyn til den omstændighed, at der i hovedsagen, i modsætning til situationen i den sag, der gav anledning til Bookit-dommen, ikke foreligger en særskilt købsaftale ud over overførselstransaktionen. Den forelæggende ret er dog af den opfattelse, at det ikke følger af Bookit-dommen, at tekniske bistandstjenester skal behandles anderledes afhængigt af den omhandlede transaktion.

16 I de to situationer er vederlaget for ydelsen desuden nemt at identificere, mens fritagelsen af finansielle transaktioner bl.a. har til formål at afhjælpe eventuelle vanskeligheder, der er forbundet med fastsættelsen af afgiftsgrundlaget samt størrelsen af momsfradraget.

17 På denne baggrund har Bundesfinanzhof (forbundsdomstol i skatte- og afgiftsretlige sager, Tyskland) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er tekniske og administrative skridt, som en tjenesteyder udfører for en bank, der driver en pengeautomat, og dennes kontantudbetalinger via pengeautomater, afgiftsfri i henhold til [sjette direktivs] artikel 13, afsnit B, litra d), nr. 3), […] når tilsvarende tekniske og administrative skridt, som en tjenesteyder udfører for kortbetalinger i forbindelse med salg af biografbilletter, i henhold til [Bookit-dommen] ikke er afgiftsfri i henhold til denne bestemmelse?«

Det præjudicielle spørgsmål

18 Med sit spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra d), nr. 3), skal fortolkes således, at levering af tjenesteydelser til en bank i forbindelse med driften af pengeudbetalingsautomater, som består i at gøre automaterne funktionsdygtige og vedligeholde dem, at varetage opfyldningen heraf, at installere hardware og software heri til læsning af data på hævekort, at sende en autoriseringsforespørgsel om en pengeudbetaling til den bank, som har udstedt det hævekort, der benyttes, at udbetale de ønskede penge og at registrere udbetalingstransaktionerne, henhører under de i denne bestemmelse omhandlede transaktioner vedrørende betalinger, som er fritaget for moms.

19 Det skal indledningsvis bemærkes, at de afgiftsfritagelser, der tidligere var fastsat i sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra d), nr. 3), der finder tidsmæssig anvendelse i den foreliggende sag, gengives med samme ordlyd i momsdirektivets artikel 135, stk. 1, litra d). Domstolens praksis vedrørende denne sidstnævnte bestemmelse er således relevant for fortolkningen af de tilsvarende bestemmelser i sjette direktiv.

20 Det skal også bemærkes, således som generaladvokaten har anført i punkt 24 i forslaget til afgørelse, at en udbetaling fra en pengeudbetalingsautomat er en »betalingstjeneste« i EU-retlig forstand. Hvad derudover angår »transaktioner vedrørende betalinger« som omhandlet i sjette direktiv har Domstolen allerede fastslået, at bemærkningerne vedrørende de i dette direktiv omhandlede transaktioner vedrørende overførsler også finder anvendelse på transaktioner vedrørende betalinger (jf. i denne retning dom af 5.6.1997, SDC, C-2/95, EU:C:1997:278, præmis 50).

21 Under hensyn til disse betragtninger kan det af fast retspraksis udledes, at de pågældende tjenesteydelser for at kunne kvalificeres som »transaktioner vedrørende betalinger« som omhandlet i sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra d), nr. 3), set under ét skal udgøre en særskilt helhed, der opfylder de specifikke og væsentlige funktioner for en udbetaling, og således medføre, at der overføres beløb, og at der indtræder retlige og økonomiske ændringer. I denne henseende må der sondres mellem den fritagne tjenesteydelse i sjette direktivs forstand og den blotte levering af en faktisk eller teknisk tjenesteydelse (jf. i denne retning Bookit-dommen, præmis 40 og den deri nævnte retspraksis).

22 Følgelig er de funktionelle aspekter afgørende ved fastlæggelsen af, om en transaktion vedrører betalinger som omhandlet i sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra d), nr. 3). Det relevante kriterium for at sondre mellem transaktioner, der medfører, at der overføres beløb, og at der indtræder retlige og økonomiske ændringer, som henhører under den i denne bestemmelse fastsatte fritagelse, og transaktioner, som ikke har sådanne virkninger og følgelig ikke henhører under fritagelsen, består i at vide, om den pågældende transaktion faktisk eller potentielt overdrager ejendomsretten til de pågældende beløb eller opfylder de specifikke og væsentlige funktioner for en sådan overførsel (jf. i denne retning Bookit-dommen, præmis 41, og dom af 25.7.2018, DPAS, C-5/17, EU:C:2018:592, præmis 38 og den deri nævnte retspraksis).

23 Selv om den omstændighed, at den pågældende tjenesteyder selv direkte debiterer og/eller krediterer en konto eller posterer på en persons konti, i princippet gør det muligt at betragte denne betingelse som værende opfyldt og fastslå, at den pågældende ydelse er fritaget, kan den omstændighed i sig selv, at denne ydelse ikke direkte indebærer en sådan opgave, imidlertid ikke på forhånd udelukke, at den kan henhøre under fritagelsen i betragtning af, at fortolkningen i nærværende doms præmis 21 ikke omhandler måden, hvorpå pengeudbetalinger kan foretages (jf. analogt Bookit-dommen, præmis 42 og den deri nævnte retspraksis).

24 Det er i lyset af disse betragtninger, at det forelagte spørgsmål skal besvares.

25 I den foreliggende sag fremgår det af forelæggelsesafgørelsen, at Cardpoint ikke selv debiterede de pågældende bankkonti, men foretog den fysiske udlevering af de ønskede beløb, der blev hævet ved de pengeudbetalingsautomater, som selskabet stod for at holde funktionsdygtige. Derudover godkendte selskabet ikke selv transaktionerne. Cardpoint havde nemlig ingen beslutningskompetence for så vidt angår de pågældende transaktioner, men sendte data gennem en kæde af formidlere til den bank, som havde udstedt det hævekort, der benyttedes, og fulgte de instrukser, der kom fra denne bank, ved at foranledige udbetalingen af de ønskede kontanter. Selskabet registrerede derefter et datasæt om den pågældende pengeudbetaling, som det sendte som posteringsinstruks til sin kunde, den bank, der drev den pågældende pengeudbetalingsautomat.

26 Heraf følger, at de af Cardpoint leverede tjenesteydelser ikke synes at foretage en overførsel af beløb eller medføre, at der indtræder de retlige og økonomiske ændringer, som kendetegner en »transaktion vedrørende overførsler« som omhandlet i sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra d), nr. 3). Ganske vist er det rigtigt, at de af Cardpoint leverede tjenesteydelser, i modsætning til den situation, der var omhandlet i den sag, der gav anledning til Bookit-dommen, ikke var begrænset til en udveksling af data mellem den kortudstedende bank, og den bank, der driver den pågældende pengeudbetalingsautomat, men ligeledes omfattede den fysiske distribution af kontanterne. En overgivelse af sedler i forbindelse med hævning af kontanter fra en pengeudbetalingsautomat udgjorde imidlertid ikke en overdragelse af ejendomsretten fra Cardpoint til brugeren af denne automat. Det var

den kortudstedende bank, der gav autoriseringen til at hæve kontanter, som debiterede det pågældende beløb fra brugeren af den nævnte automats bankkonto, og som overdrog ejendomsretten til pengene direkte til denne bruger.

27 Således som generaladvokaten har anført i punkt 40 i forslaget til afgørelse, var det i øvrigt alene den bank, som drev den pågældende pengeudbetalingsautomat, der indlæste datasættene i BBK's system. Med hensyn til den daglige uforanderlige datafil, som indeholdt alle den pågældende dags transaktioner genereret af Cardpoint, og som videresendtes til BBK, havde den til formål at informere BBK om de autoriserede transaktioner, der var foretaget, og kunne derfor ikke anses for at medføre opfyldelse af specifikke og væsentlige betalingsfunktioner.

28 Den fortolkning, hvorefter de af Cardpoint leverede tjenesteydelser ikke synes at foretage en overførsel af beløb, der medfører, at der indtræder de retlige og økonomiske ændringer, som kendetegner en transaktion vedrørende overførsler, svækkes ikke af den omstændighed, at de af Cardpoint leverede tjenesteydelser, navnlig for så vidt angår såvel dataopsamling og overførsel af disse data som udbetaling af kontanter, var nødvendige for at gennemføre de transaktioner vedrørende betalinger, der er afgiftsfritaget. I denne forbindelse følger det af fast retspraksis, at denne omstændighed i betragtning af den strenge fortolkning af momsfritagelser ikke i sig selv kan give holdepunkter for at antage, at de nævnte ydelser er fritaget, hvis de øvrige kriterier i nærværende doms præmis 21 og 22 ikke er opfyldt (jf. i denne retning dom af 25.7.2018, DPAS, C-5/17, EU:C:2018:592, præmis 43).

29 En sådan fortolkning af begrebet »transaktioner vedrørende betalinger« som omhandlet i sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra d), nr. 3), understøttes i øvrigt af formålet med denne bestemmelse, der, således som det fremgår af Domstolens praksis, navnlig er at afhjælpe eventuelle vanskeligheder ved at fastslå vederlaget for tjenesteydelsen og dermed afgiftsgrundlaget (jf. i denne retning Bookit-dommen, præmis 55 og den deri nævnte retspraksis). Det fremgår nemlig af de sagsakter, som Domstolen råder over, at det vederlag, som Cardpoint har modtaget for levering af selskabets tjenesteydelser, kan identificeres uden større vanskeligheder.

30 Henset til ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra d), nr. 3), skal fortolkes således, at levering af tjenesteydelser til en bank i forbindelse med driften af pengeudbetalingsautomater, som består i at gøre automaterne funktionsdygtige og vedligeholde dem, at varetage opfyldningen heraf, at installere hardware og software heri til læsning af data på hævekort, at sende en autoriseringsforespørgsel om en pengeudbetaling til den bank, som har udstedt det hævekort, der benyttes, at udbetale de ønskede penge og at registrere udbetalingstransaktionerne, ikke henhører under de i denne bestemmelse omhandlede transaktioner vedrørende betalinger, som er fritaget for moms.

Sagsomkostninger

31 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

Artikel 13, punkt B, litra d), nr. 3), i Rådets sjette direktiv 77/388/EØF af 17. maj 1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter – Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag skal fortolkes således, at levering af tjenesteydelser til en bank i forbindelse med driften af pengeudbetalingsautomater, som består i at gøre automaterne funktionsdygtige og vedligeholde dem, at varetage opfyldningen heraf, at installere hardware og software heri til læsning af data på hævekort, at sende en

autoriseringsforespørgsel om en pengeudbetaling til den bank, som har udstedt det hævekort, der benyttes, at udbetale de ønskede penge og at registrere udbetalingstransaktionerne, ikke henhører under de i denne bestemmelse omhandlede transaktioner vedrørende betalinger, som er fritaget for merværdiafgift.

Underskrifter